

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 9117/2021
26.01.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Јасминке Станојевић, председника већа, Бисерке Живановић и Споменке Зарић, чланова већа, у парници тужилаца АА, мал. ББ и ВВ, сви из ..., које заступа пуномоћник Мирела Радоњанин, адвокат из ..., против туженог ГГ из ..., ради заштите од насиља у породици и измене одлуке о начину одржавања личних односа, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 425/21 од 28.09.2021. године, на седници одржаној 26.01.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 425/21 од 28.09.2021. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужилаца за накнаду трошкова одговора на ревизију

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П2 710/2019 од 18.06.2021. године, одређене су мере заштите тужилаца од породичног насиља туженог тако што је туженом: забрањен приступ на удаљености мањој од 100 м од места становања тужилаца у стамбеној згради у ... у ... број ..., забрањен приступ на удаљености мањој од 100 м средњој школи коју ће у школској .../... уписати и похађати мал. ББ, забрањен приступ на удаљености од 100 м ... „...“ у ... коју похађа мал. АА, као и факултету који ће у академској .../... години уписати и на којем ће она студирати, забрањен приступ на удаљености мањој од 50 м око места рада тужиље ВВ у ..., ... „...“, забрањено му је да се приближава тужиоцима на удаљености мањој од 100 м као и сваки контакт са тужиоцима непосредним или посредним путем, телефоном или путем друштвених мрежа, забрањено је туженом наношење или покушај наношења телесних повреда, изазивања страха код тужилаца, упућивањем претњи, вређањем и омаловажавањем, као и свако друго дрско и безобзирно и злонамерно понашање и узнемиравање тужилаца, те је наложено туженом да се уздржава од сваког облика понашања које угрожава интегритет, душевно здравље и спокојство тужилаца. Одређено је да мере трају годину дана почев од дана доношења одлуке. Измењена је одлука о начину одржавања личних односа тужиоца мал. ББ са туженим оцем, садржана у ставу четвртном правноснажне пресуде Општинског суда у Новом Саду П2 1519/2009 од 23.09.2009. године тако што ће се по истеку мера заштите од насиља у породици, одређених овом пресудом, лични контакти мал. тужиоца ББ и туженог одвијати у

контролисаним условима у Центру за социјални рад Града Новог Сада и то једном месечно у трајању од једног сата. Обавезан је тужени да тужиоцима накнади трошкове поступка у износу од 731.300,00 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж2 425/21 од 28.09.2021. године, ставом првим изреке, жалба туженог је делимично усвојена, а делимично одбијена и првостепена пресуда потврђена у делу којим је одлучено о тужбеном захтеву, а преиначена у погледу одлуке о трошковима поступка тако што је обавеза туженог снижена са износа од 731.300,00 динара на износ од 327.800,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужиоци су поднели одговор на ревизију.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку применом члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 18/20) и утврдио да је ревизија туженог неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. У поступку пред другостепеним судом није дошло до пропуста у примени или до неправилне примене неких од одредаба овог закона, због чега нема ни битне повреде из члана 374. став 1. ЗПП, на коју се ревизијом неосновано указује, у вези повреде чланова 263. и 386. став 3. ЗПП. Ово због тога што Породични спорови као посебни поступци у неким елементима одступају од општих парничних правила утврђених у одредбама Закона о парничном поступку. Процесна специфичност поступака у вези са породичним односима огледа се у одступању од начела диспозиције - у поступку у спору за издржавање, као и у спору за заштиту од насиља у породици, суд није везан границама постављеног тужбеног захтева, а у поступцима за уређење породичних односа поред расправног, важи и истражно начело, што значи да суд може утврђивати чињенице и када оне нису међу странкама спорне, а може и самостално истраживати чињенице које ниједна странка није изнела. Тужени се изјаснио о свим доказима изведеним у поступку и чињеницама које су утврђене, пре свега на налаз и мишљење вештака, на који сада неосновано указује, због чега супротно разлозима ревизије нема битне повреде из члана 5. став 3. ЗПП, већ је суд своју одлуку засновао на чињеницама о којима је странкама пружена могућност да се изјасне.

Према утврђеном чињеничном стању брак тужиље ВВ и туженог разведен је пресудом Општинског суда у Новом Саду од 23.09.2009. године, њихова деца рођена у браку АА рођена ... године и мал. ББ рођен ... године поверени су мајци на самостално вршење родитељског права, тужени је обавезан да на име свог дела доприноса за издржавање мал. АА и ББ плаћа месечно износ од по 5.000,00 динара и уређен је модел виђања деце са оцем. Односи парничних странака погоршани су након што су мал. тужиоци од туженог захтевали измену ранијег начина плаћања обавезног издржавања уместо на руке њиховој зак. заступници уплатом на њен текући рачун, а све из разлога

нередовности плаћања по тој обавези. На тај захтев тужени је одговорио тако што је почео да инсистира на редовном одржавању личних односа са децом у складу са судском одлуком иако су у претходном периоду лични односи одржавани нередовно и то у терминима који су усмено договорани. Тужени је своје незадовољство актуелном породичном ситуацијом манифестовао приликом сусрета са децом што је довело до тога да деца одбијају да се даље с њим виђају. ПУ Нови Сад је издала три обавештења о изреченој хитној мери на основу Закона о спречавању насиља у породици и Закона о полицији, два 23.03.2019. године и једно 27.03.2019. године, којима је надлежни полицијски службеник обавестио лице АА, лице ББ и лице ВВ, овде тужиоце, да је лицу ГГ, овде туженом изречена хитна мера привремена забрана учиниоцу да контактира жртве насиља и прилази им. Ова хитне мере које су истекле након 48 сати, продужене су на период од 30 дана, решењима Основног суда у Новом Саду од 24.03.2019. године и 28.03.2019. године. У рад с породицом укључили су се и запослени у Центру за социјални рад Нови Сад те је за потребе ове парнице сачињен извештај од стране стручног тима 04.06.2019. године. Према том извештају, у понашању туженог су препознати елементи психичког и физичког насиља према бившој супрузи и деци. Из разговора стручног тима Центра за социјални рад Града Новог Сада са тужиљом ВВ произлази да је током трајања брака ГГ био немаран за породицу, да га ништа није интересовало и да су се јако ретко виђали јер су обоје радили, да је она више бринула о деци док је он често излазио ноћу с друштвом. Након развода деца су код оца одлазила и редовно их је виђао али у последњих пар година виђање се углавном одвијало по договору због обавеза које деца имају у школи и ваннаставних активности. Насиље је почело шест месеци пре налаза и мишљења Центра од 04.06.2019. године, након чега се интензивирало и кулминирало када је поднета тужба којом су тужиоци тражили да се промени вид плаћања издржавања. Од тог момента тужени почиње интензивно психички да их малтретира на тај начин што ВВ зове на телефон, виче, урла и вређа је, док се према деци тако понаша када оду код њега, вређа их и назива разним погрдним именима. Према АА се иживљава, поред тога што је зове погрдним именима и на тај начин што је једном избацио из аута на сред улице, а једном приликом је и јурио ножем. Малолетног ББ често понижава, тера га да седне на мотор без обзира што зна да се дете плаши и сваки пут деца од оца дођу плачући. Стручни тим Центра за социјални рад Града Новог Сада је 15.05.2019. године обавио и разговор са децом без присуства мајке уз претходну њену сагласност и у том разговору стручни тим је оценио да су деца уредног спољашњег изгледа психофизички здрава, развијена, у складу са узрасним нормама, те су и АА и ББ детаљно објаснили психичко насиље и физичко малтретирање, понашање оца према њима, пре свега, вређање, псовање и називање разноразним погрдним именима, што су изјавили и пред судом. Из извештаја органа произлази да се код деце развио аутентичан страх у односу на оца, те да је њихова жеља да с оцем не одржавају личне односе слободна и аутентична, а да се деца осећају непријатно у друштву оца и да су у страху због очевог понашања утврђено је и саслушањем странака. Чињенице емотивне зрелости и развоја деце, способности да сведоче у парничном поступку и да су у стању да адекватно схвате, опишу и изнесу конкретне догађаје из сопственог живота, утврђене су на основу налаза и мишљења вештака Сање Букумировић. Стручни тим центра закључио је да је у пријављеном догађају било присутно психолошко насиље од стране ГГ према ВВ, а вршећи насиље над бившом супругом, како је стручни тим центра истакао такође је угрозио право деце на здраво и безбедно окружење и одрастање. Тужени је током разговора минимизирао детаље пријављеног догађаја, није био аутентичан у датим исказима и био је дефокусиран због чега је стручни тим центра морао стално да га враћа на актуелну тему. Стручни тим Центра проценио је да постоји ризик од рецидива

насиља те да њихов директан контакт представља извориште будућих свађа и потенцијалних насилних ситуација, те да тужени својим негирањем сваког облика насиља и представљањем ВВ у негативном контексту покушава да скрене пажњу са свог поступања и одговорности и на тај начин показује ниске капацитете за позитивне промене у свом функционисању према ВВ. Облик понашања туженог јасно указује на постојање насиља у породици према тужицима те је њихово душевно здравље, физички интегритет и спокојство угрожено радњама туженог. Извештај Центра за социјални рад Града Новог Сада од 09.02.2021. године сачињен је за потребе доношења одлуке о захтеву за измену одлуке о начину одржавања личних односа деце са туженим оцем, где је дат значај складном родитељском функционисању и улози оца у одрастању, васпитању и развоју деце па је предложено да поред изричите жеље деце да не одржавају личне односе са оцем суд уреди модел виђања којим се погодује интересу деце. У међувремену је тужила АА постала пунолетна и престала је потреба за уређењем модела виђања с оцем, док је у односу на мал. ББ предложена потреба уређења модела виђања са оцем.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су правилно применили материјално право када су утврдили да је тужени према тужиоцима учинио акт насиља у породици, а који је и предмет тражене судске заштите и одредили предложене мере заштите у трајању од годину дана, као што су правилно изменили ранију одлуку у погледу модела одржавања личних односа деце са оцем у односу на тужиоца мал. ББ тако што су уредили да се лични контакти мал. ББ и туженог одвијају у контролисаним условима у Центру за социјални рад Града Новог Сада и то једном месечно у трајању од једног сата.

Неосновани су наводи и разлози ревизије туженог којима се правноснажна пресуда побија због погрешне примене материјалног права.

Наиме, насиље у породици дефинисано је одредбом члана 197. Породичног закона („Службени гласник РС“ број 18/05...6/15), тако што је у ставу првом одређено да се под насиљем у породици подразумева понашање којим један члан породице угрожава телесни интегритет, душевно здравље или спокојство другог члана породице, док су у ставу другом истог члана наведени карактеристични видови насиља (именовани облици насиља), али и уз одређење да се насиљем у породици сматра свако друго дрско, безобзирно и злонамерно понашање, које један члан породице испољава према другом члану породице (неименовани облици насиља).

Насиље у породици подразумева свако понашање које одступа од стандарда уобичајеног опхођења и комуницирања са члановима породице. Да би такво понашање било квалификовано као насиље у породици није неопходан одређени континуитет, тј. трајност и виšekратност таквог понашања. У одређеним ситуацијама, као што је и конкретан животни догађај који је био повод покретања поступака за судску заштиту од стране тужилаца, довољан је један акт понашања који има карактер насиља у породици. Постојање такве ситуације у овом спору потврђује и целокупно чињенично стање утврђено у спроведеном поступку. Поремећени породични односи странака, те пријава насиља туженог од стране тужилаца за извршено насиље, представља акт узнемиравања тужилаца, што потврђује исправност одлучивања нижестепених судова у поступку заштите од насиља у породици.

Неосновани су наводи туженог у ревизији да суд није правилно утврдио чињенично стање на околност понашања туженог које је окарактерисано као насиље у породици. Правилност закључивања нижестепених судова, образложена у побијаним пресудама, поткрепљена је утврђеним чињеницама и мишљењем надлежног Центра за социјални рад, како у погледу постојања насиља, тако и потребе и сврсисходности изрицања одговарајућих мера заштите у циљу превенције даљих конфликта и спречавања будућег узнемиравања и насиља.

Мере заштите прописане су чланом 198. став 2. Породичног закона и изричу се у складу са извршеном врстом насиља и циљем заштите, као санкција за учињену повреду али и из превентивних разлога, ради спречавања будућег узнемиравања и насиља и обезбеђења спокојства и безбедности не само жртве, већ и осталих чланова породице. У конкретном случају непосредне жртве су сви тужиоци.

По оцени Врховног касационог суда, полазећи од мишљења Центра за социјални рад и постојећих околности из којих произилази да постоји насиље у породици, правилно су побијаном одлуком одређене адекватне мере заштите од насиља у породици у најдужем трајању, које су неопходне како би се тужене објективно спречио у даљем испољавању насилничког понашања и за тужиоце обезбедио мир и спокојство за одређени временски период. Изречене мере, забрана приближавања и забрана даљег узнемиравања тужилаца, су одређене правилном применом члана 198. став 1. и став 2. тачка 3, 4. и 5. и члана 197. Породичног закона сразмерно садржини и интензитету испољеног насиља. Својим постојањем оне опомињу и упозоравају учиниоце да се уздрже од сваког будућег, па и најмањег агресивног понашања.

Неосновано се ревизијом оспорава постојање насилничког понашања туженог. Дуготрајно трпљење жртве насиља произилази из изведених доказа нарочито из налаза и стручног мишљења Центра за социјални рад које је прибављено на основу члана 286. Породичног закона из кога је на основу стручне опсервације породичних односа и особина личности туженог, као и из његовог досадашњег понашања утврђено да је његовој бившој супрузи и деци угрожен телесни интегритет, душевно здравље и спокојство и да постоји висок ризик од понављања насиља. Чињеница да се жртве насиља раније нису обраћале за помоћ, пре инцидента када је интервенисала полиција и када су одређене хитне мере забране приласка, не доводе у сумњу постојање трајнијег насилничког понашања туженог. У конкретном случају испољено насилничко понашање туженог превасходно угрожава душевно здравље и спокојство тужилаца али и њихов телесни интегритет што оправдава изрицање мера заштите од насиља у породици која немају само значај заштите жртве већ и превентивна дејства јер спречавају ескалацију насиља, што је у овом случају могуће.

Такође се наводима ревизије неосновано указује на погрешну примену материјалног права у погледу одлуке о уређењу модела виђања и одржавања личних односа малолетног ББ са туженим оцем.

Према члану 6. Породичног закона свако је дужан да се руководи најбољим интересом детета у свим активностима које се тичу детета, а држава има обавезу да предузме све потребне мере за заштиту детета, као и да поштује, штити и унапређује права детета, а према члану 62. Породичног закона дете има право на обезбеђење најбољих могућих животних и здравствених услова за свој правилан и потпун развој.

Одредбом члана 61. став 4. Породичног закона прописано је да дете које је навршило 15 година живота и које је способно за расуђивање може одлучити о одржавању личних односа са родитељем са којим не живи. Са друге стране у погледу вршења родитељског права у смислу члана 78. став 3. Породичног закона родитељ који не врши родитељско право има право и дужност да издржава дете, да са дететом одржава личне односе и да о питањима која битно утичу на живот детета одлучује заједнички и споразумно са родитељем који врши родитељско право. Поступање свих и сваког у односу са децом мора бити у најбољем интересу детета, што је и обавеза суда према одредби члана 266. став 1. Породичног закона. Стручна установа као што је орган старатељства, специјализована за поступање у породичним односима на чије мишљење упућује одредба члана 270. Породичног закона, дала је налаз и стручно мишљење да је за сада најбољи интерес малолетног ББ и поред изричите жеље да не одржава личне односе са оцем, да суд уреди модел виђања којим се погодује интересу детета.

Пошто је суд у спору за заштиту права детета и у спору за вршење родитељског права, као и одржавање личних односа детета и родитеља са којим дете не живи и који не врши родитељско право, дужан да се руководи најбољим интересом детета, а пре доношења одлуке о одређивању модела виђања и одржавања личних контаката детета и родитеља, суд има обавезу да затражи налаз и стручно мишљење од органа старатељства и друге специјализоване установе што је у конкретном случају учињено, те да прибави мишљење малолетног детета што је такође учињено, у виду узимања исказа малолетног тужиоца пред судом, како је то прописаном одредбом члана 266. став 3. у вези члана 61. став 4. Породичног закона, то је побијаном одлуком за сада, супротно наводима ревизије, и по становишту Врховног касационог суда правилно одређен модел одржавања личних контаката малолетног ББ са туженим оцем, којим се најбоље штити интерес малолетног ББ. Тужени који инсистира да модел виђања остане непромењен, по ранијој пресуди, примарно следећи своје сопствене интересе (што је последица љутње) занемарује ризик који таква одлука може имати по психофизички развој малолетног детета с обзиром на све утврђене околности конкретног случаја, неразумевање туженог као оца за потребе детета и исказивање психичког насиља према њему. Тужени супротно наводима ревизије очигледно не може да сагледа шта је у најбољем интересу детета јер није изнео ни један смислено одлучујући и објективан разлог који би оправдавао опстанак раније донете одлуке о моделу виђања нити је показао јасну жељу за остварењем траженог модела одржавања личних односа са дететом.

Супротно ревизијским наводима и овај суд сматра да је, с обзиром на све утврђене околности, ово најбоља одлука о одржавању личних односа, а узимајући у обзир и изречене мере заштите против туженог и сам узраст малолетног ББ, који ће у време истека мера заштите од насиља у породици имати ... година, те у смислу одредбе члана 61. став 4. Породичног закона бити у могућности да самостално одлучује о одржавању личних односа са родитељем са којим не живи, овде туженим, а од чијег понашања и опхођења према малолетном детету ће и зависити опстанак чак и овако одређеног модела виђања, ценећи пре свега најбољи интерес малолетног детета.

Применом члана 414. став 2. ЗПП, Врховни касациони суд није детаљно образлагао ову пресуду, с обзиром да се ревизијом понављају жалбени наводи, на које је Апелациони суд дао јасне и правилне разлоге које овај суд у свему прихвата, а у већем делу наводи ревизије туженог се непосредно или посредно односе на спроведени доказни поступак и оцену доказа, те упућују на погрешно и непотпуно утврђено

чињенично стање који наводи нису посебно разматрани будући да у смислу члана 407. став 2. ЗПП не представљају дозвољен ревизијски разлог и истовремено не доводе у сумњу правилност пресуђења и примену материјалног права садржаног у одредбама Породичног закона.

Са изнетих разлога Врховни касациони суд је на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучио као у ставу првом изреке.

Будући да трошкови састава одговора на ревизију по оцени Врховног касационог суда нису били нужни за вођење ове парнице, то је захтев за накнаду ових трошкова одбијен као неоснован као у ставу другом изреке.

**Председник већа-судија
Јасминка Станојевић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић